

Regionledningskontoret
Malin Thunborg

2023-03-29

Dnr: RÖ 2022-14865

Utbildningsdepartementet

Yttrande över remiss av betänkandet Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag (SOU 2022:53)

Region Östergötland har beretts möjlighet att yttra sig över SOU 2022:53 Statens ansvar för skolan – ett besluts- och kunskapsunderlag och vill lämna följande yttrande.

Bakgrund

Utredningen om ökat statligt ansvar för skolan (U 2020:07) har uppdrag att ta fram ett beslutsunderlag som kan skapa förutsättningar för ett statligt huvudmannaskap eller stärkt statligt ansvar för skolan. I utredningen har alla skolformer utom förskolan ingått. Även fritidshemmet, som inte är en skolform, har ingått. För förskolan har uppdraget varit att analysera vilka konsekvenser det skulle få om huvudmannaskapet för den skolformen är oförändrat medan övriga skolformer får ett statligt huvudmannaskap. Utredningen ska ta fram ett beslutsunderlag och det innebär att inga skarpa förslag eller författningsförslag lämnas, istället lämnas bedömningar. Utredningen analyserar även hur statens ansvar för skolan kan stärkas i andra former än genom ett statligt huvudmannaskap. Det ingår inte i uppdraget att ta ställning till om skolan ska förstatligas eller omfattas av ett ökat statligt ansvarstagande. Beslutsunderlaget handlar om hur detta kan göras. Innan de bedömningar som görs kan realiseras krävs ytterligare utredning. I beslutsunderlaget belyses vad som fungerar bra och mindre bra i nuvarande skolsystem. En problembild beskrivs och slutsatser dras utifrån den. Utifrån underlaget blir det beslutsfattarnas uppgift att avgöra om och hur ett förstatligande av skolan eller ett ökat statligt ansvar kan tas vidare. Utöver bedömningarna pekar betänkandet på flera möjliga sätt att utveckla det svenska skolsystemet, både i stort och i smått. Det handlar om tänkbara utredningar, initiativ, regleringar och förändringsarbeten. Dessa frågor behöver prövas och utredas vidare i ett eventuellt fortsatt arbete med att förändra skolsystemet.

Att förstatliga skolan eller stärka statens ansvar skulle främst bli en styrnings- och strukturreform, som inte primärt avser skolans inre arbete. Där emot är det övergripande **syftet att ge bättre förutsättningar för en mer likvärdig skola av hög kvalitet**. För att åstadkomma detta måste skolans kärna – undervisningen och mötet mellan lärare och elev – ges de bästa förutsättningarna. I detta ingår också att lärare och rektorer, som ansvarar för undervisningen, måste ha goda förutsättningar för sitt arbete. Trots att utredningens uppdrag är av styrnings- och strukturkaraktär är det alltså viktiga ut-

Regionledningskontoret
Malin Thunborg

2023-03-29

Dnr: RÖ 2022-14865

gångspunkter att undervisningen och eleverna ska stå i centrum vid en eventuell förändring av skolsystemet. En annan viktig utgångspunkt är att skolverksamheten i grunden fungerar bra i dag. I väldigt många klassrum möts engagerade lärare och elever, och där sker undervisning av hög kvalitet. Andra funktioner som elevhälsa, studie- och yrkesvägledning, skolbibliotek samt skolmåltider bidrar också till att utbildningen fungerar som en helhet. Men under de senaste decennierna har olika utredningar och rapporter även visat på problem i skolsystemet. Dit hör att **kunskapsresultaten och likvärdigheten** har försämrats, även om resultaten på senare tid har vänt uppåt. När det gäller kommunal vuxenutbildning (Komvux) visar rapporter att **alla elever inte får tillgång till den utbildning** de behöver. Såväl OECD som Skolkommissionen har pekat på att den svenska skolans nuvarande rollfördelning är problematisk och att det finns oklarheter på flera nivåer i styrkedjan. Utöver de oklara ansvarsförhållandena finns bland annat en splittrad nationell styrning, bristande kapacitet hos många huvudmän, **brister i resursfördelningen, en otillräcklig kompetensförsörjning till skolan och otillräckliga förutsättningar för professionsutveckling.**

Synpunkter på betänkandet

Region Östergötland delar de utgångspunkter och problembilder som beskrivs i utredningen enligt ovan och syftet med att ge bättre förutsättningar en mer likvärdig skola av hög kvalitet är avgörande för att Östergötland ska kunna nå de mål som finns i Utvecklingsstrategin för Östergötland.

Följande områden är utpekade i den regionala utvecklingsstrategin och Region Östergötland bedömer att de bör beaktas i det vidare arbetet med styrning av skolan och om förändringar i styrning och strukturer av skolan får konsekvenser för dessa.

Regionalt utvecklingsansvar

Regionalt utvecklingsansvarigas roll att leda och driva regional utveckling genom breda samverkansprocesser och med regional förankring är en viktig förutsättning för att ta sig an samhällsutmaningar och myndigheters samverkan med regioner har blivit alltmer framträdande på senare år, och regionerna har blivit allt viktigare som den aktör som har ett regionalt utvecklingsansvar i länet. Flera statliga satsningar har inkluderat regionerna som samverkanspart till Komvux, lärcentrum samt validering.

Genom den proposition som beslutats av riksdagen om planering och dimensionering av gymnasial utbildning kommer regionernas roll i kompetensförsörjningen till arbetslivet att stärkas ytterligare. En grunduppgift i det regionala utvecklingsansvaret ska vara att bedöma regionens kompetensbehov inom privat och offentlig sektor på både kort och lång sikt. Detta kommer att möjliggöra en bättre matchning mellan utbildningen och arbetsmarknadens behov.

Regionledningskontoret
Malin Thunborg

2023-03-29

Dnr: RÖ 2022-14865

Vid en reform av styrning och struktur för skolan bör regionalt utvecklingsansvarigas roll beaktas. Region Östergötland vill lyfta att Östergötlands och Sveriges utveckling är beroende av flernivåsamverkan, en bredd av insatser inom många politikområden. Detta gränsöverskridande perspektiv där lokala, regionala, nationella och internationella nivåer samspelar kräver många aktörers samverkan och den regionala rollen.

I Utvecklingsstrategi för Östergötland har Östergötlands aktörer gemensamt beskrivit utmaningar och vill lyfta att i arbetet med konsekvenser av förändringar av statens styrning av skolan bör, arbetsmarknadens matchningsproblem, möjlighet till livslångt lärande, tillgång till ett relevant och varierat utbildningsutbud, behovet av att främja tillgången på kompetens samt fullföljd grundskola och gymnasieutbildning beaktas.

Region Östergötland vill även lyfta det rumsliga och fysiska perspektivet av olika platsers utvecklingsbehov, som påverkas av förändringar i styrningen av skolan.

Dessa frågor behöver prövas och utredas vidare i ett eventuellt fortsatt arbete med att förändra skolsystemet.

Per Larsson
Ordförande i regionutvecklingsnämnden
Region Östergötland

Richard Widén
Regionutvecklingsdirektör